

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

גישות דידקטיות בהוראת מקרא - 10114

תאריך עדכון אחרון 08-02-2021

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: תכנית "רביבים"

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר אהרון דיטשר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: howard.deitcher@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: לפי תיאום

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

סמינריון המיועד לתלמידי שנה ב' של תכנית רביבים. התלמידים יתודרכו כיצד להתייחס למספר אתגרים מרכזיים בהוראת המקרא בחטיבת הביניים ובחטיבה העליונה של בית-הספר הממלכתי בישראל. נציג לפני התלמידים מודלים שונים להתמודדות עם סוגיות שונות להוראת המקרא ובהתאמתן לצרכי ההווה. הדבר חיוני לאור התמורות הגדולות במעמד המקרא בחברה הישראלית מחד גיסא, ולאור תהליכי הגלובליזציה והתפתחות טכנולוגיות המידע מאידך גיסא.

מטרות הקורס:

1. להכיר את ההבדל בין מטרות חקר המקרא לבין מטרות הוראת המקרא בבית הספר הממלכתי.
2. לשלב בין ההיבט המחקרי-דיסציפלינרי לבין ההיבט החינוכי-ערכי בהוראת המקרא הבית ספרית.
3. להיחשף לגישות שונות המשלבות חינוך לערכים לתוך הוראת המקרא.
4. להקנות כלים ומימוניות שונות לתלמידים ע"מ שהם יוכלו להפוך לקוראים עצמאיים של הטקסט המקראי

תוצרי למידה

בסימום של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- 1.1. להכיר את ההבדל בין מטרות חקר המקרא לבין מטרות הוראת המקרא בבית הספר הממלכתי.
2. לשלב בין ההיבט המחקרי-דיסציפלינרי לבין ההיבט החינוכי-ערכי בהוראת המקרא הבית ספרית.
3. להיחשף לגישות שונות המשלבות חינוך לערכים לתוך הוראת המקרא.
4. להקנות כלים ומימוניות שונות לתלמידים ע"מ שהם יוכלו להפוך לקוראים עצמאיים של הטקסט המקראי

דרישות נוכחות (%) :

80%

שיטת ההוראה בקורס: הוראה פרונטלית, תרגילים והרצאות קצרות של תלמידים. הדרכה לכתיבת עבודה סימניריונית מחקרית. לימוד מגוון טקסטים מקראיים לניתוח והדגמה של הוראת הסוגות השונות שבמקרא.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. השתקפות אידיאולוגיות בספרי לימוד
2. מטרות, יעדים ואתגרים בהוראת המקרא

-
3. כלים הרמנויטיים ופרשנות המקרא
 4. הקול השקט – הרמנויטיקה פמיניסטית בקריאת טקסטים
 5. הגיבור המקראי: תכונות ותחושות
 6. חקר המקרא והוראת תנ"ך
 7. מקומו של אלוהים בהוראת תנ"ך בבית הספר הממלכתי
 8. חז"ל והוראת המקרא
 9. שאלות פילוסופיות לילדים
 10. הצגת שאלות ערכיות בהוראת תנ"ך
 11. סיפור עקדת יצחק כאתגר חינוכי
 12. החוק המקראי – שאלות ועקרונות
 13. הצגת הסיפור המקראי דרך סרטים ואנימציה

חומר חובה לקריאה:

גישות דידקטיות בהוראת המקרא 10114
סמסטר א', תשפ"א

ד"ר אהרון דיטשר
Howard.deitcher@mail.huji.ac.il

נושאים לדיון

1. השתקפות אידיאולוגיות בספרי לימוד

2. מטרות, יעדים ואתגרים בהוראת המקרא

א) אמית, יאירה. עלייתה ונפילתה של אימפריית המקרא בחינוך הישראלי, 2010, עמ' 11-29
ב) זקוביץ, יאיר. "ריחוק לצורך קירבה" בתוך: מקרא וחינוך, עורך, שמאי גלנדר 1995 ע"מ 7-17
ג) שביד, אליעזר. הפילוסופיה של התנ"ך כיסוד תרבות ישראל. עמ' 7-42

3. תוכניות לימודים וניתוחן

א) שולמן, לי. "טבלת הלמידה" הד החינוך, פברואר 2008
ב) קיזל, אריה. "מחקר ספרי לימוד ככלי בידי מקבל החלטות בתחום מדיניות החינוך", שבילי מחקר
18, 2012
ג) פיקאר, אריאל. "חינוך יהודי-ישראלי", מתוך: בין השמשות, 2013, עמ' 13-24

4. כלים הרמנויטיים ופרשנות המקרא
א) גלילי-שכטר, ענבר. התלמיד, הטקסט, ומי שביניהם, בתוך: שפות וספריות
2006, עמ' 305-334
B) Gallagher, S. Hermeneutics and Education, pp. 1-30
ג) וייס, צחי. "לימוד המקרא כ'אי הבנה'", בתוך: הגות: מחקרים בהגות החינוך היהודי, כרך 8, 2008, עמ' 141-163

5. מקומו של אלוהים בהוראת תנ"ך בבית הספר הממלכתי
(א) בן שלמה. יוסף. "הוראת התנ"ך בבתי ספר חילוניים"
(ב) מייזלס, עפרה. "רוחניות וחינוך", עיונים בחינוך, גליון 11-12, 2014

(ג) להב רן. האמונה באלוהים כבחירה קיומית, בתוך: חינוך - שאלות האדם, 2015.
(ד) כהן, אדיר. פילוסופיים קטנים: פילוסופיה לילדים ועם ילדים, 2008, עמ' 45-64

6. מקומה של הביבליותרפיה בהוראת טקסטים
(א) כהן, אדיר. ביבליאותרפיה יהודית, 2008, עמ' 25-52
(ב) צורן, רחל. הקול השלישי, 2000, עמ' 57-68
(ג) Deitcher, H. *Religious Mind the for Medicine: Texts Jewish and Bibliotherapy*. Education, 2018

7. גישות להצגת נסים

(א) טלאל, מיכל. גישות להצגת נסים. 2012,
B) Deitcher, H. "Where have all the Miracles Gone?" in *Religious Education*, 2016.
C) Shkedi A. and G. Horenczyk. "The role of Teacher Ideology in the Teaching of Culturally Valued Texts", in *Teaching and Teacher Education*, vol. 11, #2, 1995, pp. 107-117.

8. חקר המקרא והוראת תנ"ך
(א) אמית, יאירה. עלייתה ונפילתה שלאימפריית המקרא בחינוך הישראלי, אבן 2010, עמ' 130-143;
המאמר מצוי גם ב: פרנקל מרלה ודיטשר אהרון, (עורכים), הבנת המקרא בימינו, ירושלים תשס"ד,
עמ' ק"א - קי"ג.
(ב) טור-פז, משה. "לא תוכל להתעלם", דעות 16
(ג) אדר, צבי. "חקר המקרא והוראת המקרא", מתוך: עיונים בתנ"ך ובהוראתו, עמ' 55-62

9. שאלות פילוסופיות מתוך עולמם של התלמידים
(א) כהן, אדיר. פילוסופיים קטנים: פילוסופיה לילדים ועם ילדים. עמ' 89-109
(ב) דיטשר, אהרון. "שיחות על תיאולוגיה עם ילדים", עמ' 1-16, דפים (בדפוס)

10. שאלות ערכיות בהוראת תנ"ך
(א) שגיא, אבי. "עונשו של עמלק: דרכי התמודדות של המסורת היהודית עם הבעיה המוסרית ומעמדה של המוסריות במסורת היהודית", רב תרבותיות במדינה דמוקרטית יהודית, עמ' 477 - 510
(ב) דור, יונינה ונעמי דה-מלאך. "על הוראה ביקורתית של סיפורים מן המקרא", דפים 47, 2009, עמ' 61-92
(ג) דיטשר, אהרון. "בין מלאכים לבני בשר ודם", בתוך: הבנת המקרא בימינו, 2003, עמ' קצ"ג-ריב.

11. סיפור עקדת יצחק כאתגר חינוכי

(א) אלון, ע. "עקדת יצחק ובן זמננו", שדמות ל"ו תש"ל, 1970
(ב) אלמוג, עוז. הצבר - דיוקן, 1997, ע"מ 52-81.

ג) קרטון-בלום, רות. סיפור כמאכלת, 2013, עמ' 9-26

12. הרמנויטיקה פמיניסטית בקריאת טקסטים
(א) גור-זיו ח. פדוגוגיה ביקורתית פמיניסטית וחינוך לתרבות של שלום, 2013, עמ' 69-91
(ב) זקוביץ, יאיר. "האשה בסיפורת המקראית", בית מקרא, גיליון א', תשמ"ז
(ג) פרדס, א. הבריאה לפי חוה, עמ' 63-77

13. החוק המקראי-שאלות ועקרונות
(א) ליבוביץ, ישעיהו. "חינוך למצוות", בתוך: יהדות, עם יהודי, ומדינת ישראל, עמ': 209-219
(B) Peters, R.S. "Reason and Habit", pp.245-262

14. הצגת הסיפור המקראי דרך סרטים ואנימציה

A) Landy, F. "Noah's Ark and Mrs Monkey", *Biblical Interpretation* 15, 2007, pp. 351-376

(ב) אזולאי, א. "הפוטנציאל הרב אומנותי של טקסט ספרותי ומימוש", שאנן י"ד, 2009.

ג) בן-פרץ, מרים ואהרון דיטשר. "השימוש בייצוגים חזותיים בספרי לימוד במקרא", מאה שנות חינוך
ציוני דתי, 2006, עמ' 781 - 804.

דרישות הקורס והרכב הציון הסופי:

1. השתתפות פעילה בשיעורים והשתתפות בשיחות במודל 30%

2. הצגת שיעור קצר 20%

3. עבודה סופית 50%

חומר לקריאה נוספת:

שביד, אליעזר. הפילוסופיה של התנ"ך כיסוד תרבות ישראל, 2004, עמ' 7 - 42.

אדר, צבי. "חקר המקרא והוראת המקרא

אלון, ע. "עקדת יצחק ובן זמננו", שדמות ל"ו תש"ל,

1970

בויארין, דניאל. הבשר שברוח: שיח המיניות בתלמוד, פרק 6, עמ' 170-197

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %

הרצאה 0 %

השתתפות 20 %

הגשת עבודה 60 %

הגשת תרגילים 20 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

אין